STICHTING VAN DE ARBEID

Stichting van de Arbeid

In kort bestek

september 2010

Colofon

De in 1945 opgerichte Stichting van de Arbeid is een (privaatrechtelijk) landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in Nederland. Thans zijn in de Stichting vertegenwoordigd de Vereniging VNO-NCW (VNO-NCW), de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland (MKB-Nederland), de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO), de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV) en de Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger Personeel (MHP).

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG

T 070 3499 577
F 070 3499 796
E info@stvda.nl

www.stvda.nl

© 2010, Stichting van de Arbeid

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting van de Arbeid.

Druk: Huisdrukkerij SER

Inhoudsopgave

Inleiding 5

Wat is de Stichting van de Arbeid 6

Waarom bestaat de Stichting 8

Wat zijn de werkzaamheden 10

Hoe gaat de Stichting te werk 12

Meer weten? 14

Inleiding

Nederland is een land van overleg en samenwerking. Via overleg, onderhandelingen en uitruilen neemt men in Nederland besluiten of komt nieuw beleid tot stand. Dat geldt zeker voor onderwerpen rondom werk en inkomen; op sociaal-economisch gebied heeft Nederland een lange overlegtraditie. Dit heet ook wel de Nederlandse overlegeconomie.

Werkgevers en werknemers spelen, naast de overheid, een hoofdrol in de overlegeconomie. Zij overleggen, al dan niet georganiseerd in verenigingen, op verschillende niveaus met elkaar. Dat begint al op de werkvloer, waar de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging en de bedrijfsleiding met elkaar overleggen. Dat kan gaan over de bedrijfsstrategie of een reorganisatie, maar ook over de reiskostenvergoeding voor medewerkers.

Op sector- of brancheniveau, bijvoorbeeld in de bouw of de schoonmaak, onderhandelen vakbonden met werkgeversorganisaties over collectieve arbeidsvoorwaarden (cao's). Als zij een cao afsluiten dan geldt deze voor de hele sector of branche. Een cao kan ook door een individuele werkgever met een vakbond worden gesloten. Dan geldt die cao alleen voor die ene onderneming.

Op nationaal niveau tenslotte ontmoeten de centrale organisaties van werkgevers en werknemers elkaar in verschillende overleggen. Dat zijn de Stichting van de Arbeid, de Sociaal-Economische Raad (SER) en de Raad voor Werk en Inkomen (RWI). De Stichting van de Arbeid bestaat alleen uit werkgevers en werknemers. In de SER en RWI zit naast de werkgevers en werknemers ook nog een derde partij; respectievelijk onafhankelijke deskundigen (kroonleden) en de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG). In deze gremia gaat het vaak over het te voeren sociaal-economisch beleid in Nederland.

Wat is de Stichting van de Arbeid

De Stichting van de Arbeid is een landelijk overlegorgaan waarin twee partijen zitten: de centrale organisaties van werkgevers en die van werknemers. Samen worden zij ook wel de sociale partners genoemd. Zij overleggen, discussiëren en onderhandelen over zaken die voor alle werkgevers en werknemers in Nederland van belang zijn.

De sociale partners overleggen in de Stichting op basis van gelijkwaardigheid. Zij onderhandelen over aanbevelingen aan hun leden: de branchevereningingen van werkgevers, de vakbonden en afzonderlijke bedrijven. De Stichting staat voor de belangen van het bedrijfsleven. In dat opzicht streeft de Stichting ernaar overheidsbeleid te beïnvloeden, bijvoorbeeld door adviezen uit te brengen of te overleggen met bewindspersonen. Ook sluit de Stichting soms convenanten af met andere (maatschappelijke) partijen.

Deelnemende organisaties
In de Stichting zitten zes organisaties; drie van werkgeverszijde en drie van werknemerszijde.

Werkgevers
- Vereniging VNO-NCW (VNO-NCW)
- Koninklijke Vereniging MKB-Nederland (MKB-Nederland)
- Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO)

Werknemers
- Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV)
- Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV)
- MHP Vakcentrale voor middengroepen en hoger personeel (MHP)

Financiering
De Stichting wordt langs twee wegen gefinancierd: voor een deel rechtstreeks door de deelnemende centrale organisaties van werkgevers en werknemers en voor een ander deel door subsidie van de SER. Het bedrijfsleven brengt deze subsidie op via de jaarlijkse bijdrage aan de Kamer van Koophandel.

Werkgevers en werknemers overleggen in de Stichting van de Arbeid op basis van gelijkwaardigheid

Wat is die Stichting van den Arbeid toch?

"Zoo nu en dan heeft U in de courant misschien wel eens iets gelezen over de Stichting van den Arbeid. Zoo b.v. in een berichtje, dat de Stichting van den Arbeid aan de Regeering heeft aanbevolen op korten tijd de stabilisatie van het loon- en prijspeil tot stand te brengen of in een berichtje dat de Stichting van den Arbeid aan de werkgevers aanbeveelt ook dit jaar een minimum vacantie te geven van een week met behoud van loon of in een berichtje waarin de Stichting van den Arbeid aan de arbeiders aanbeveelt af te zien van wilde stakingen, doch in georganiseerd overleg de problemen op te lossen om den bedrijfsvrede te bewaren. En misschien hebt U zich afgevraagd, wat die Stichting van den Arbeid toch wel is, dat die adviezen en aanbevelingen geeft aan de Regeering, aan werkgevers en arbeiders.
Welnu, dit is snel gezegd. De Stichting van den Arbeid is het centrale orgaan van georganiseerde samenwerking tusschen werkgevers en arbeiders in Nederland op sociaal gebied. Doch deezen algemeenen korten zin zult gij niet genoeg vinden. Gij zult willen weten waar die Stichting van den Arbeid vandaan kwam, wie haar oprichters zijn, welk werk er verzet wordt en welke doeleinden op den duur worden nagestreefd."

Uit de rede die Dirk Stikker, de eerste werkgeversvoorzitter van het bestuur van de Stichting van de Arbeid, op 2 september 1945 hield voor de radio

Waarom bestaat de Stichting

De Stichting van de Arbeid is vrijwel direct na de Tweede Wereldoorlog, op 17 mei 1945, opgericht. Werknemers en werkgevers werkten in de Stichting samen aan de wederopbouw van Nederland. Zij hielden zich in het begin vooral bezig met de loonvorming. In de loop der jaren is het werkterrein van de Stichting veranderd. Het stimuleren van goede arbeidsverhoudingen (tussen werkgevers en werknemers) was en is één van de belangrijkste doelstellingen van de Stichting.

Oprichting en ontwikkeling

In de eerste jaren na de bevrijding nam de Stichting van de Arbeid een centrale plaats in bij de voorbereiding en vorming van het regeringsbeleid op sociaal-economisch terrein. Het overleg over de gewenste loonontwikkeling was verreweg het belangrijkste onderdeel hiervan.

Naast het adviseren over sociaal-economische vraagstukken werd gedurende de eerste jaren binnen de Stichting ook intensief overlegd over de toekomstige organisatie van het economisch leven. Bedoeling was om het bedrijfsleven te organiseren via bedrijfsorganisaties van werkgevers en werknemers in de diverse bedrijfstakken.

Daarom kwam in 1950 de 'Wet op de bedrijfsorganisatie' tot stand. Daarin werd de SER ingesteld als toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en tevens als adviesorgaan van de regering op sociaal-economisch terrein. De Stichting bleef fungeren als een overlegplatform voor sociale partners waar actuele kwesties rondom werk en inkomen aan de orde komen.

Veranderende agenda

De maatschappij is voortdurend in beweging. Dat zorgt ervoor dat ook het werkterrein van de Stichting geleidelijk verandert. Het aantal onderwerpen op de overlegagenda is in de loop van de tijd aanzienlijk toegenomen. Een greep uit de agendapunten:

- pensioenvoorzieningen;
- scholing, opleiding, employability;
- werving en selectie van personeel;
- gelijke behandeling en beloning van mannen en vrouwen;
- de arbeidskansen van bepaalde groepen werknemers zoals etnische minderheden, jeugdigen en ouderen;

- het combineren van arbeid en zorg;
- klokkenluiders;
- het ontslagstelsel enzovoort.

Stichting van de Arbeid en SER

De Stichting van de Arbeid en de SER verschillen op een aantal punten van elkaar:

- de Stichting van de Arbeid is een privaatrechtelijke instelling terwijl de SER een publiekrechtelijke instelling is;
- de Stichting van de Arbeid is alleen samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. In de SER zitten behalve werkgevers en werknemers ook onafhankelijke deskundigen, de zogeheten kroonleden;
- in de Stichting van de Arbeid onderhandelen sociale partners met elkaar, vooral over aanbevelingen aan hun leden, de decentrale cao-partijen;
- de SER adviseert vooral aan de overheid.

Uit de statuten

"De Stichting streeft haar doel na door:

- het bevorderen van overleg tussen werkgevers en werknemers en tussen hun organisaties;
- het geven van informatie en advies aan organisaties van werkgevers en van werknemers;
- het, gevraagd dan wel ongevraagd, kenbaar maken van haar opvattingen aan de overheid en eventueel anderen;
- het voeren van overleg met de overheid en eventueel anderen;
- het uitvoeren of doen uitvoeren van haar bij of krachtens de wet opgedragen taken;
- het aanwenden van alle andere middelen die rechtens toelaatbaar zijn."

De Stichting van de Arbeid is er om goede arbeidsverhoudingen te stimuleren

Wat zijn de werkzaamheden

Werkgevers en werknemers willen het in de Stichting van de Arbeid eens worden over aanbevelingen aan hun leden. Die aanbevelingen kunnen bijvoorbeeld gaan over primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden. Daarnaast stelt de Stichting adviezen op aan de overheid en sluit zij soms convenanten met andere maatschappelijke partijen.

Aanbevelingen
Het opstellen van aanbevelingen aan haar leden is één van de belangrijkste taken van de Stichting. Vaak is het de bedoeling dat deze aanbevelingen in de cao's worden opgenomen en vervolgens vertaald in concrete maatregelen of beleid voor de betreffende sector of het bedrijf. De aanbevelingen kunnen over uiteenlopende onderwerpen gaan; niet alleen over primaire arbeidsvoorwaarden zoals loon en pensioen, maar ook over secundaire arbeidsvoorwaarden zoals arbeidsomstandigheden.

Adviezen en nota's
De Stichting publiceert behalve aanbevelingen ook adviezen. Meestal wordt een advies geschreven op verzoek van de regering of de Tweede Kamer. Soms schrijft de Stichting op eigen initiatief een advies. Een advies bevat de opvattingen (en een toelichting daarop) van de Stichting over een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld werktijdverkorting, pensioenkwesties of re-integratie van werknemers. Het is de bedoeling dat adviezen invloed hebben op de wet- of regelgeving.
Ook belicht de Stichting af en toe een onderwerp in een nota zonder dat sprake is van een direct advies. Het gaat dan meer om een positiebepaling of een stand van zaken.

Convenanten
Werkgevers en werknemers in de Stichting sluiten zo nu en dan convenanten (overeenkomsten) met andere partijen. De Stichting is dan één van de tekenende partijen. Andere partijen zijn bijvoorbeeld de overheid of maatschappelijke organisaties.
Een convenant wordt meestal gesloten om maatschappelijke problemen tegen te gaan. Zo zijn er convenanten afgesloten om laaggeletterdheid in de samenleving te verminderen of om de arbeidsparticipatie te verhogen. In een convenant spreken de ondertekenaars af dat zij zich aan bepaalde doelstellingen zullen houden.

Voorjaars- en Najaarsoverleg

Sociale partners en het kabinet hebben in principe twee maal per jaar in het voorjaar en in het najaar een vaste afspraak. Dan komt een afvaardiging van het kabinet op bezoek bij de Stichting van de Arbeid. De minister-president, de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Economische Zaken en van Financiën zijn vaste gasten. Op de agenda staan actuele sociaal-economische kwesties.
Tijdens het overleg worden afspraken gemaakt die meestal uitmonden in een akkoord tussen de sociale partners onderling en/of tussen de regering en de sociale partners. Het kabinet zegt bijvoorbeeld toe beleid in gang te zetten of om te buigen. De sociale partners zeggen toe bepaalde onderwerpen op te pakken; dit gebeurt veelal via het cao-traject.

De aanbevelingen van de Stichting worden vertaald in concrete maatregelen in cao's

Hoe gaat de Stichting te werk

Hoewel het bestuur van de Stichting formeel alle besluiten neemt, gebeurt het 'echte werk' in diverse werkgroepen. Hier wordt intensief overlegd over actuele onderwerpen. De Agendacommissie, die elke maand vergadert, coördineert het werk van de werkgroepen.

Bestuur
In het bestuur van de Stichting zijn zowel de centrale werkgevers- als de centrale werknemersorganisaties vertegenwoordigd. Het bestuur bestaat uit zestien leden en heeft twee voorzitters: één van werkgeverszijde en één van werknemerszijde. De voorzitters oefenen bij toerbeurt deze functie uit. In de even kalenderjaren is de werkgeversvoorzitter fungerend voorzitter van de Stichting, in de oneven jaren is dit de taak van de werknemersvoorzitter. Het bestuur vergadert enkele malen per jaar.

Agendacommissie
De Agendacommissie coördineert het werk van de werkgroepen en bereidt de vergaderingen van het bestuur voor. Ook bereidt de Agendacommissie de Voor- en Najaarsoverleggen voor. Dat doet zij samen met een delegatie van de overheid in de zogeheten Regiegroep.

In de Agendacommissie zijn werkgevers en werknemers gelijk vertegenwoordigd. De commissie bestaat uit vier leden van de centrale werkgeversorganisaties en vier leden van de centrale werknemersorganisaties. Het voorzitterschap van de Agendacommissie wisselt per kalenderjaar. In de even jaren levert FNV de voorzitter, in de oneven jaren levert VNO-NCW de voorzitter. De Agendacommissie vergadert eens per maand.

Werkgroepen
De sociale partners voeren in de werkgroepen intensief overleg over actuele onderwerpen en proberen tot gezamenlijke standpunten te komen. Die kunnen leiden tot adviezen aan de overheid of tot aanbevelingen aan leden. Er zijn werkgroepen ingesteld voor onderwerpen zoals re-integratie, pensioenen en onderwijs.

De vertegenwoordigers van de centrale organisaties bepalen hun standpunt in nauw overleg met hun leden. Het bereiken van gezamenlijke opvattingen is een proces van onderhandelen en dus ook van 'geven en nemen'. Dat vereist van alle deelnemers aan het overleg dat ze zich voortdurend de vraag stellen hoever zij kunnen gaan met het 'aanpassen' van het eigen standpunt aan de opvattingen van de andere partij.
Tijdens het gehele overleg- en onderhandelingsproces in de diverse werkgroepen van de Stichting voeren deze vertegenwoordigers dan ook regelmatig overleg met hun eigen leden over de uiteindelijk in te nemen standpunten.

Soms lukt het niet om in de werkgroepen tot een gezamenlijk standpunt te komen. De onderhandelingen worden dan op hoger niveau voortgezet, in de Agendacommissie en in enkele gevallen in het Bestuur. Dit leidt niet altijd tot overeenstemming, soms blijft het advies (op onderdelen) verdeeld.

Secretariaat
De Stichting van de Arbeid heeft een eigen secretariaat. Dit is gevestigd in het gebouw van de SER. Hier vinden ook de vergaderingen van de Stichting plaats.

Het bereiken van gezamenlijke opvattingen is een proces van onderhandelen en dus ook van 'geven en nemen'

Meer weten?

Meer informatie over de Stichting van de Arbeid is te vinden op de website van de Stichting: www.stvda.nl. Hier vindt u de laatste nieuwsberichten en een interactief overzicht van belangrijke momenten in de geschiedenis van de Stichting. Ook zijn op de website de statuten en het huishoudelijk reglement van de Stichting te vinden.

Publicaties online

De meeste aanbevelingen, adviezen en akkoorden die sinds 1945 zijn verschenen, zijn te downloaden van de website.

Adressen van Stichting van de Arbeid, SER, RWI en van de centrale ondernemers- en werknemersorganisaties

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 3499 577
E info@stvda.nl
www.stvda.nl

Vereniging VNO-NCW
Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 070 3490 349
E informatie@vno-ncw.nl
www.vno-ncw.nl

Kon. Ver. MKB-Nederland
Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 015 2191 212
E bureau@mkb.nl
www.mkb.nl

Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland
Bezuidenhoutseweg 225
Postbus 29773
2502 LT Den Haag
T 070 3382 700
E secretariaat@lto.nl
www.lto.nl

Federatie Nederlandse Vakbeweging
Naritaweg 10
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam
T 020 5816 300
E info@vc.fnv.nl
www.fnv.nl

Christelijk Nationaal Vakverbond
Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht
T 030 7511 001
E cnvinfo@cnv.nl
www.cnv.nl

Vakcentrale voor middengroepen en hoger personeel MHP
Multatulilaan 12
Postbus 575
4100 AN Culemborg
T 0345 851 900
E info@vc-mhp.nl
www.vakcentralemhp.nl

Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 3499 499
E info@ser.nl
www.ser.nl

Raad voor Werk en Inkomen
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 93048
2509 AA Den Haag
T 070 7890 789
E info@rwi.nl
www.rwi.nl